17

AUSPICE & PRÆSIDE

DEO

Ter Optimo Ter Maximo

DECRETO

SENATUS ASCLEPIADEI

Nobiliſſimi & Gratioſiſſimi

in

NCLUTA NORIMBERGENSIUM UNIVERSITATE

ALTDORFFINA

pro ritè obtinendis HONORIBUS & PRIVILEGIIS

DOCTORALIBUS

POSITIONES INAUGURALES

De

MORBILLIS

publicè placidèq; ventilandas

PHILIATRIS

proponit

MARTINUS RAHN,

Stargardiâ Pomeranus.

Ad diem 16. *Maji*,

A. S. R. *cIↃ IↃ c LXXXII.*

ALTDORFI,

Literis HENRICI MEYERI, Acad. Typogr.

BONO cum DEO!

De
MORBILLIS
Præfatio.

INter morbos Epidemios & Contagioſos duæ obſervantur claſſes, quando alii ſummè pernicioſi & deleterii habentur, ceu ſunt Febres peſtilentes, imò Peſtis ipſa; Alii verò mitioris notantur indolis, & Criticam ſæpè mentiuntur transmiſſionem; quò meritò referuntur duo morborum genera hodieq; notiſſima, Variolæ & Morbilli. Quorum affectuum pertractationem, quamvis pleriq; Practici, quà veteres, quà recentiores conjunxerint ob varias convenientiæ in cognitione & curatione rationes, notabilem tamen diverſitatem inter utrumq; dictum affectum nihilominus intercedere vel inde pateſcit: quòd non uno eodemq; tempore ſoleant homines affligere, ſed plerumq; diverſo; quòd Variolæ Phlegmones potius indolem, Morbilli verò Eryſipelatis naturam referant, & ità neceſſariò ſecundum Cauſæ internæ diſpoſitionem inſigne diſcrimen notetur; quòd in Variolis major ſolutio continui, quàm in Morbillis fiat; quòd in Curatione quoque differentia quædam obſervanda ſit; plura videantur apud Franciſc. Ranchinum Tr. de Morbis puerorum Sect. 2. c. 1. p. m. 257. & 260. Minimè igitur mihi improbatum iri confido, dum miſſâ Variolarum conſideratione antehac hoc in Lycéo propoſitâ, loco Diſputationis Inauguralis Morbillorum Cognitionem & Curationem è veris principiis graviſſimorum Medicorum Autoritate munitis, Conſenſu Gratioſiſſimæ Facultatis Medicæ pro ingenii modulo æquis Aſclepia-

piadarum judiciis & placidæ Symphiliatrorum ventilatio exponere mecum conſtitui. Cui propoſito ut Archiater Op Max. Gratiâ ſuâ Divinâ clementiſſimè aſpiret, ardentib votis Eundem invoco & imploro.

PARS PRIOR,

Morbillorum Cognitionem ſufficientem exhibet

per

1. ***Nominis Deſcriptionem.*** 2. ***Definitionem realem.*** 3. ***Generis.*** 4. ***Su jecti.*** 5. ***Cauſarum.*** 6. ***Differentiarum.*** 7. ***Signorum quâ Diagno corum quâ Prognoſticorum explicationem.***

§. I.

1. ***Nominis Deſcriptio. Etymologia.*** UT ab ovo, quod in proverbio dicitur, usque ad mala tr ctationem proſequar, libet Nominis præmittere Et mologiam, Synonymiam & Homonymiam. *Morbil* igitur à voce *Morbus* deſcendere, & diminutivam hab re terminationem, quaſi *parvos Morbos*, notius eſt, quàm ut m neri debeat. Unanimis tamen Practicorum eſt conſenſus, dictos eſſe non tàm à Latinis quàm Italis ansâ arreptâ, qui p ſtem *il morbo* ſpeciatim appellarunt; *Morbilli* verò veluti pa Peſtis habentur.

§. II.

Synonymia Nomenclatura. Synonyma in diverſis Linguis quæ ſint, videantur Mantiſsâ Nomenclaturæ Medicæ hexaglottæ, Lexico Med. Caſtelliano noviter à *Viro Nobiliſſ. Excell. & Experientiſſ.* DN. JAC. PANCR. BRUNONE, *Inſtit. & Prax. Prof. Publ. celeberrimo P ceptore meo æternum venerando*, edito annexâ *p. 30.* Circa Gr cam appellationem occaſionem arripuerunt recentiores m vendi illam Quæſtionem: An affectus hic Græcis Medicis p ſertim *Hippocrati* & *Galeno* fuerit cognitus? Ad hanc cum *S nerto*, *Riverio*, & aliis reſpondere placet, quamvis certò non ceat determinare, nec ſatis clarum ſit, an cognitum habuer ſatius tamen eſſe, affirmativam tueri, quàm negativam, id quia nulla dari poteſt ratio evincens, cauſam illam Morbillor non etiam potuiſſe generari aut genitam fuiſſe antiquis tem

ri

bus apud Græcos, quàm recentioribus apud alios populos. ec video, quid obſtet, quò minus ſub ἐξανθημάτων, aut ἐκθυμάτων, aut ἐξανθισμάτων, vocabulis comprehendi potuerint *Morbilli?* Num Latina, vel Latino-Barbara nomina, *Papulæ, Puſtulæ, Rubeolæ, Roſſaniæ vel Roſſaliæ* etiam pro Synonymis ſint habenda, hac vice non ſum ſollicitus. Germanis die Maſern/ Kinderflecken / Ritteln ſive Röteln dicuntur: In Pomeraniâ patriâ meâ ſuaviſſimâ appellantur die Maſſeln/ quæ appellatio cum Belgis eſt communis, uti patet ex *Foreſto l. 6. Obſerv. 41. ſeqq. in Schol.* qui etiam *à Gallis morbilles* vocari *è Junio* teſtatur.

§. III.

Ad *Homonymiam* pertinet, quòd teſte *Sennerto lib. 4. de Febrib. c. 12.* & *Riverio Prax. l. 17. ſect. 3. c. 2.* non conveniat inter Autores, qui affectus variolarum, qui morbillorum nomine ſit appellandus. Verum hodieq; uſus obtinuit, ut Variolarum nomine eminentiores puſtulæ veniant, Morbillorum verò maculæ rubentes & in cute efflorefcentes. Præter illam æquivocationem alia adhuc eſt, quam *Excell.* Dn. D. Bruno notavit *in Lexic. Caſtelliano, è Dornéo, Rulando & Johnſono*, quod *Morbilli ſint puſtulæ Venereæ, item puerorum albæ, vari, ecthymata, pituitæ eruptiones, ecbraſmata*, quam verò confuſam acceptionem meritò miſſam facimus. *Homonymia.*

§. IV.

Relictâ Nominis explicatione, progreſſum facio ad *Realem Definitionem*, ubi quidem variæ occurrunt apud Autores deſcriptiones, vel Symptomaticæ vel Cauſales. Verùm liceat mihi hac in parte ſequi veſtigia Venerandorum Dnn. Præceptorum meorum in hoc Lycéo, quos inter *Vir Nobiliſſimus, Excellentiſſimus & Experientiſſimus* Dn. D. Mauricius Hoffmannus, *Sereniſſim. Electoris & Marchion. Brandenburg. ut & Inclutæ Reipubl. Norimbergenſis Archiater & Profeſſor Fac. Medicæ primarius celeberrimus in Sciagraphiâ morborum Contag. Diſp. XXI. theſ. 2.* morbillos deſcripſit *per Tubercula rubra è ſubſiſtentibus ſanguineis portionibus in emunctorio univerſali apparentia.* Deſcriptio *Nobiliſſ. & Excellentiſſimi* Dn. D. Brunonis verò videatur *d. l.* Ad horum imitationem ſequentem dabo definitionem. *Morbilli ſunt maculæ rubentes vel Eryſipelaceæ majores minores in toto corporis habitu erumpentes, cum quali quali protuberantiâ febrem* *Definitio.*

colliquativam, magis minusve malignam, a ſanguinis ichoreſcentis [
ad putredinem diſpoſiti præternaturali efferveſcentiâ dependenten
ceu morbum ſuum ſequentes.

§. V.

3. *Genus.* *Genus Morbillorum* in definitione conſtituere mihi libuit *M*
culas, non ignaro, quòd alii puſtulas, papulas aut tubercula g
neris loco poſuerint, *v. g. Sennertus, Riverius* dictis locis *Jonſt*
Synt. Med. Part. III. l. 2. tit. 7. c. 7. quia tamen illa protuberant
minus notabilis, & effloreſcentia illa rubens magis in ſenſus i
currit, placuit etiam notius ponere genus, cum *Franc. Piens*
Febrib. part. ſpec. c. 8. Interim minimè excluſam cupiens omne
eminentiam in definitione addidi verba, *cum quali quali protu*
rantia, ſiquidem & ipſe *Williſ. c. 15. de Febrib. in morbillis exa*
themata non adeò in molem attolli fatetur.

§. VI.

Morbilli quale Symptoma. Ex Genere quoq; conſtat, *Morbillos* referri poſſe inter Sy
ptomata, & quidem ad tres claſſes diverſo reſpectu: videlic
ratione coloris & eminentiæ ad qualitatem viſibilem & tacti
lem vitiatam, ratione particularum ichoroſarum ſub cuticu
ſtagnantium ad excernendum retentum, vel etiam ex parte
retinendum depravatum, & ratione motus vel refluxus ſang
nis impediti ad actionem læſam partim excretionis imminu
quoad fuligines & ſeroſas portiones; partim refluxus imped
quoad particulas ſanguineas ſubſiſtentes.

§. VII.

4. *Subjectum Latum.* *Subjectum* Morbillorum dupliciter conſiderari poteſt, *L*
& *Strictè*; Ad illam conſiderationem pertinet, quando *Wil*
d. l. morbum hunc ut & Variolas ſolis hominibus attribuit, *om*
nò ratum eſſe dicens, *quod nimirum cuncti & ſoli homines variolis*
morbillis ſunt obnoxii, atq; unicâ plagâ iis abſolvi ſoleant. Cu
tamen aſſertionis univerſalitas ita accipienda, ut aliquam a
mittat exceptionem caſuum rariorum, quando Experientia
ſtatur, nonnullos non ſolùm immunes ab his Exanthematib
per omnem ætatem ad extremam ſenectutem perveniſſe,
& bis terve hoc morbo corripi. *Piens d. l. p. 218. & ſeqq.* An in br
ta quædam hic affectus quoq; cadat, non eſt operæ pretium ve
tilare. Ad latam porrò *Subjecti* conſiderationem pertinet, qu
affectus hic plerumq; infantibus & pueris attribuatur, quam

n

ec adulti utriusque ſexûs immunes ſint. Ita apud *Foreſt.* mu-
r 34. annorum hoc morbo periculoſè affecta legitur, *d l. ob-
ſv. 47.* quamvis ex collatione obſervationum facile conſtare
oſſit, morbillos in adultis rariores eſſe variolis.

§. VIII.

Subjectum verò *ſtrictè* dictum ſive *pars affecta* habetur ex
ommuni Doctorum conſenſu *Cutis* cum *Cuticulâ*, quæ partes
ontinentes ſunt communia & extima totius corporis integu-
enta, quorum deſcriptionem Phyſiologicam petere oportet
x Anatomicis, præſertim *Thom. Bartholin. Anatom. l. 1. c. 2.* Uti-
tatem verò earundem partium in ſanguinem redundantem,
uatenus liberæ tranſpirationi favent, egregiè docuit & demon-
ravit *Nobiliſſ. & Excellentiſſ.* DN. D. MAURIC. HOFFMANNUS
ſtit. Anat. Diſp. I. Cæterùm non modò è *Gal. loco de atra bile
5.* conſtat, ſed & experientia confirmat, membra etiam inte-
ora & viſcera non eſſe immunia ab hoc morbo, v.g. pulmones,
teſtina, guttur, *Foreſt. d. l. obſ. 45. Senn. d. l.* partium igitur il-
rum quoq; velamina ad ſubjectum referri queunt.

Strictum.

§. IX.

Nunc ad *Cauſarum* explicationem ordo me deducit, quarum
es numerari ad morborum generationem concurrentes, ex
eneralibus artis theorematis & præceptis notum omnibus eſt
eſſe debet; tales ſunt *Proxima, Antecedens*, & *Remotæ* ſive Pro-
tarcticæ. In definitione verò ſaltem proximæ mentio ex-
reſſè facta, ſub quâ tamen tacitè *Antecedens* comprehenditur,
uamvis hoc loco hujus peculiaris conſideratio non ſit neceſſa-
a, cùm morbus ſit univerſalis, & ita cauſa proxima per totum
orpus ſeſe extendat, illius habitum exteriorem actu immedia-
o præternaturaliter afficiens.

*Morbillo-
rum cauſſa.*

§. X.

Eſt verò cauſa illa immediata, uti ex Definitione conſtat,
Morbus ipſe, videlicet *Febris colliquativa magis minusve maligna.*
tenim cum §. 6. dictum ſit, Morbillos eſſe Symptoma, neceſ-
e eſt illos morbum aliquem ceu cauſam ſuam ſequi, cumque in
nſus incurrat humorum præſertim ſanguinis vitium per cutim
fflorefcens, patet morbum intemperiei materialis & univerſa-
s potiſſimum hic peccare, quo pertinent Febres. Et hinc fa-
tum eſt, quod pleriq; Autores inter Febres retulerint Morbil-

*Cauſa pro-
xima.*

los

los & Variolas, imò ipſe *Heurnius* ſaltem horum affectuum inci-
denter meminerit inter Symptomata febrium peſtilentium
l. de Febr. c. 20. Qualis verò febris ſpecies ſit dicenda, non lice
in genere determinare, ſufficiat quod ut plurimum ſit *contin*
& *maligna*, quæ ſecundam diverſorum individuorum diverſa
temperaturam variat. *Willis d. l.* vocavit *febrem incertam & va-
gam, modò intenſam modò remiſſiorem, quæ nullam obſervat incr-
menti ἐπακμῆς rationem, adeò ut ægroti nunc ſummè incaleſcan
mox ſine cauſa evidenti ἀπυρέτως degant &c.* neque ullum erit du-
bium, quòd in adultis febris illa ſit acrior & vehementior, quà
in pueris & infantibus, fatente hoc etiam *Foreſto, d. l. obſ. 4.
Schol.*

§. *XI.*

Qualis ſanguinis diſpoſitio in Morbillis.

Si cauſam internam febris ulterius conſideraverimus, dic-
tur hæc in Definitione *Sanguis ichoreſcens & ad putredinem diſp-
ſitus, præternaturaliter efferveſcens.* Ichoreſcentiam teſtantu
Macularum præſentia, quæ nihil aliud ſunt, quam particulæ ſa-
guinis ichoroſæ tenues ſubſiſtentes & leviter coagulatæ. Hi
etiam utplurimum Eryſipelatis naturam obtinent. Ita Senne-
tus ſcripſit: *Morbilli à ſubtiliore, calidiore & ſicciore, cujusmo
ſanguis biliosus eſſe ſolet, materia proveniunt d. l.* unde & ab ali
Eryſipelaceæ, ab aliis *parva Eryſipelata* vocantur hujusmodi ma-
culæ. Ad putredinem ſanguinem eſſe diſpoſitum probatu
quia evidens adeſt colliquatio, quæ infert neceſſariò non ſolu
ſubſequentem coagulationem, ſed & disjunctionem & diſſolu-
tionem compagis naturalis ſanguineæ, in quâ ſeceſſione con-
ſtit natura putredinis, uti docet ſupra laudatus Dn. D. Bruno
Diſp. III. de Remor. & Purgat. th. 11. 12. & in Lexic. Caſtell. ſub V-
cibus *Malignitas & Putredo.* Interim quod pro variâ flamm
vitalis abundantiâ aut paupertate, ſive ſanguinis ſalubritate
inſalubritate, uti Variolarum, ſic & Morbillorum malignit
variet accuratiſſimè inculcavit *Excellentiſſimus* Dn. D. Mauri-
cius Hoffmannus *d. l. th. 7.*

§. *XII.*

Fermentationis febrilis cauſa antecedens.

Quod Efferveſcentia p. n. adſit, non indiget ulteriori pro-
batione, cùm jam conſtet, adeſſe febrem, cujus formalis rat
in p. n. efferveſcentiâ vel fermentatione inordinata conſiſt.
Williſ. de febr. c. 2. & 3. A quâ causâ verò internâ fermentat
hæc ſanguinis p. n. excitetur, vel quale fermentum aut qui ſ

m

s ſit febrilis, non eſt adeò planum exponere. *Willis* quidem
n dubitat *labem quandam ſeu impuritatem ſanguinis intra prima*
ûs rudimenta in utero conceptam ſtatuere, quam vitioſam di-
oſitionem deducit à fermento Uterino, poſt conceptionem re-
ntis menſibus, in fœtum redundante, & humoribus ac ſangui-
maſſæ confuſo, hincq; diu deliteſcente, donec à causâ evi-
nte externâ commotum ebullitionem ac deinde coagulatio-
m inducat. Hanc verò hypotheſin impugnavit *Fr. Piens*,
quaquam cauſam accerſendam eſſe ab utero materno, ali-
ot phænomenis & argumentis perſuaſus, quæ *d. l.* legantur.
o in hâc intricatâ & abſtrusâ re mihi tantum acumen judicii
nimè tribuo, ut velim inter illas hypotheſes arbitrium face-
licet non diſſimulem, mihi quoq; videri, peculiarem aliquam
neram & fomitem præſupponendum eſſe, à conceptione aut
ma nativitate originem ſuam habentem, etſi illius natura
hi vel etiam aliis ſit occulta.

§. *XIII.*

Progredior interim ad *cauſas remotas* vel *procatarcticas*, & *Cauſa Pro-*
idem ad Res non-naturales, inter quas *Aëris vitioſa diſpoſitio* *catarctica.*
Victus errores reliquis palmam præripiunt. Ab Aëre infecto *Aër.*
ntingit, ut Morbilli fiant Epidemici & contagioſi, quemad-
odum teſtatur *Foreſt. d. l. Obſ. 44.* Conſentit *Willis* expreſſè
cens, *quod diſpoſitionem latentem maligna aëris conſtitutio ſoleat*
actum deducere. Jungatur etiam *Piens d. l.*

§ *XIV.*

Aëris vitio libet aſſociare *Contagium*, præſertim *virtuale*,
m per Contactum virtualem mediante aëre miaſma malignum plu-
ìus offertur hominibus, uti accuratè id deſcripſit in Collegio pri-
to *Spectatiſſimus* Dn. Decanus, *Nobiliſſimus Excellentiſſimus &*
xperientiſſimus Dn. Joh. Mauricius Hoffmannus,
at. & Chym. Prof. Publ. celebratiſſimus, Dn. Promotor & Præce-
or meus nunquam non devotè colendus. Interim nolo *contagium*
rporale à generatione Morbillorum excludere, ſiquidem per
c morbillos ſibimet ipſi obveniſſe quondã notavit modo lau-
tus *Spect.* Dn. Decanus & à nobili perſona alteri ſæpius lecto
cumbentis aſſidenti communicatos obſervavit. De hoc *Conta-*
o corporali, ut & *virtuali* plura legantur apud *Williſ. c. 12. de fe-*
b. & Dn. D. Mauric. Hoffmannum *Seniorem Diſp. III. & IV.*
morbis Contagioſis.

§. XV.

Victus Errores. Quod *Alimenta vitioſa cruda*, copioſius ingeſta ad generationem Morbillorum facere ſoleant, omni caret dubio. In nunquam ſatis laudandus DN. D. HOFFMANNUS Senior videt potiſſimam cauſam, unde ille fomes vel fermentum Variolarum,(quod & de Morbillis intelligendum) in recens natis, infantibus & pueris, deducere ex lactatione vel immodicâ vel vitioſa, *Diſp. de Morb. Contagioſis XX.* Ita quoque de adultis confirmat experientia, quòd à ſola crapulâ in hunc morbum incidi viſi ſint.

§. XVI.

Reliquas res non naturales ſigillatim exponere brevitatis ſtudio ſuperſedeo, ſatis eſſe ratus, quod ſciamus illas commun eſſe cum aliarum febrium cauſis externis, *& ſanguinem vel in gniter turbare & fermentare, vel ita colliquare & diſſolvere, ut in chores acres & malignas abire poſſit* verbis *Fr. Piens d.l.ſ. Cauſæ motæ &c.* In ſpecie & hoc monendum, quod ſæpius obſervatu ſit, in timidos & morbum hunc perhorreſcentes promtius eu dem incidere. Cujus rei ratio hæc eſt, quod timore miaſm tum particulæ bonæ etiam deſciſcunt, & præternaturalem l bem contrahunt.

§. XVII.

Differentia. De *Differentiis accidentalibus* non opus eſt prolixa verba facere, cùm tales à variis Subjecti vel Cauſarum attributis faci excogitari poſſint. Neque etiam neceſſarium arbitror rati nem diſcriminis proponere, quâ ab aliis Exanthematibus diff runt *Morbilli*; cùm quilibet affectus habeat ſuam peculiare indolem, quæ ſi probè cognoſcatur, facilè ab alio dignoſci qu que poteſt, v g. *Morbilli* à *Petechiis* differunt minori malign tate utplurimum, & macularum magnitudine, cùm Petechi ſint plerumq; pulicares. *A Variolis* per minorem eminentia diſcerni ſupra dictum. An à *Purpurâ* vel *Rubeolis* reverà diff rant, aliis diſquirendum relinquo. Mihi properandum eſt a Signorum explicationem.

§. XVIII.

7. *Signa & quidem Diagnoſtica.* Jam verò *Signa* Duplicia eſſe, *Diagnoſtica* & *Prognoſtica*, e Inſtitutionibus notum puto; Hujus ergò morbi primò Diagn ſis vel ad effectum *præſentem* vel ad eundem *imminentem* dirige da eſt, *River. l. 17. c. 2.* *Morbilli* jam *præſentes* cum ſenſibus p

tean

nt, non aliis indigere videntur ſignis; *Imminentium* verò ſi-
a peti poſſunt è triplici ſymptomatum claſſe. Actiones læſæ *Actiones læſæ.*
riæ concurrunt, imprimis Dolor Capitis cum ſenſu pulſatio-
in fronte & temporibus, nec non Dolor oculorum, gutturis,
rſi, Somnolentia gravis, Terrores in ſomno, Delirium, Con-
lſio aut Convulſivi motus, Difficilis reſpiratio, Tuſſis, An-
etas & Inquietudo, Fervoris moleſtia & plures aliæ, quæ o-
nia à ſanguinis inordinatâ fermentatione dependent, ut &
uum animalium per fuliginum & effluviorum acrium commu-
cationem turbatione & agitatione; De prurigine narium &
rnutatione, nec non totius corporis puncturâ in principio
ncurrentibus videatur *Foreſtus l. 6. obſ. 46.*

§. *XIX.*

Ex *Excretis* adſunt ſæpè Lachrymæ involuntariæ, Vomi- *Excreta vitiata.*
s immanis haud raro etiam præcedit. Urinæ aliquando ſunt
iorum ſimiles, aliquando verò à ſtatu naturali recedunt & ru-
e craſſæq; apparent. Accidit quoq; interdum Hæmorrhagia
rium ob ſanguinis fervorem & acrimoniam oſcula vaſorum
erientem. Alvus plerumq; ſiccior peccat eam ob cauſam,
od natura occupata eſt in materiâ vitioſâ ad ambitum cor-
ris propellenda.

§. *XX.*

E *Qualitatibus mutatis* potiſſimum urget Calor nimius febri- *Qualitates mutatæ.*
, qui vehementiùs ſeſe exſerit in *Morbillis*, quàm in Variolis
materiæ tenuitatem cum acrimoniâ ſalinâ conjunctam;
inc & Rubor faciei & oculorum cum intumeſcentia quadam
ud raro in principio apparet ob ſanguinis efflorеſcentiam, te-
monio *Piens d. l.* De minori aſperitate cutis, aut inæqualitate,
am in Variolis, jam antè dictum eſt.

§. *XXI.*

Porrò de Signis Diagnoſticis imminentium *Morbillorum* no-
ndum eſt, quod illorum multa etiam maneant hiſce jam præ-
ntibus. Cæterum qui prolixiorem ſignorum catalogum de-
lerat, quærat apud *Sennertum*, *Foreſtum*, *Riverium*, *Jonſtonum*,
Villiſium & *alios.* Inter ſpecialia ſigna ad ſexum ſequiorem per-
nentia pertinet concurrens Uteri Suffocatio, de quo caſu vi-
atur *Foreſt. d. l. obſ. 47.* Item Menſium vel ſuppreſſio vel im-
inutus fluxus ob ſanguinis ad habitum corporis exteriorem &

 ver-

verſus ſuperiora impetum majorem. Verùm de Diagnoſtici
pro inſtituti ratione plus ſatis.

§. XXII.

Prognoſtica. *Morbillorum* Cataſtrophen & eventum ex virium cum morbi magnitudine collatione, quæ per antea enumerata ſign probè conſiderata fieri debet, præſagire licebit. Et cum ex tra omne dubium ſit, *Morbillos* etiam inter morbos acutos re ferendos eſſe, generale Hippocratis præſagium & hîc locum habebit, quod continetur 2. *aph.* 19. Et quamvis natura Macu las illas Critico quodam conatu, durante febrili ebullitione ſe queſtrare amet, verbis *Venerandi* DN. D. HOFFMANNI *Senior d. l. th.* 3. illud tamen de Criſi latè ſumta, quatenus & Criſin ma lam complectitur, accipiendum, cùm non ſemper ſalutarem eventum nanciſcantur. Quod verò *Sennert. d. l. Morbillos* pe riculoſiores judicaverit Variolis, ideò, quòd ex ſanguine ferv diore, qui febrem & omnia ſymptomata graviora excitat, con ſtent, vel quod Peſti etiam ſint magis cognati; hoc tamen a aliis Practicis impugnatur. *Williſius* enim claris verbis ſcripſi *citius & minori cum periculo finiri hanc ægritudinem.* Nec ſine ra tione, quam annexuit; *quod Morbilli ſint extranei fermenti utero contracti levior quædam efflorescentia; qua particulæ nonnull in motum concitæ ſanguinem leniter efflorescere, & parum coagula faciunt, quare ſtigmata inde prolata ſine cuticulæ disruptione ſola vaporatione difflantur: Variolæ autem ſunt ejusmodi fermenti pl nior & valida & ſecundum omnes particulas agitatio, majorem ebu litionem & coagulationem ſanguini inferens &c.* Conſentire vide tur & *Piens d. l.* licet tacitè duntaxat, dum *citius Morbillos te minari* ſcribit, *quàm variolas ob majorem tenuitatem materiæ.* Ne que ego dubito meum addere calculum, præſertim cùm & Ex perientia confirmet paucos Morbillis perire, niſi in victu a curâ error aliquis committatur: & quod illi, qui variolis pri correpti ſunt, plerumq; à morbillorum invaſione immunes m neant, licet contrarium etiam *Foreſtus* in proprio filiolo obſe vaverit, qui cum bis Variolas habuiſſet, poſteà in Morbillos a huc inciderat *d. l. Obſ.* 43.

§. XXIII.

Poſſem nunc ad ſpecialiorem quoq; *Prognoſin* tranſire & ſtendere, *Morbillorum* maculas eleganter rubentes, ceu ſangu

magis homogenei & adhuc purioris ſobolem, eſſe minus pe-
uloſas violaceis, nigricantibus, lividis, quæ majorem aduſti-
em & corruptioné ſanguinis ſignificant, quod in adultis peri-
oſiores ſint ob majus incendium concurrens, quam in pueris
nfantibus; & quod in gravidis lethales judicandæ *ex Sect. V.*
. 30. niſi inſtituti ratio aliud videl. brevitatem ſuaderet, quare
et ſummam Prognoſtici iterum complecti verbis *Excellen-*
ſimi Dn. D. Hoffmanni *Senioris Diſp. cit. th. 7. Provariâ flam-*
vitalis abundantiâ aut paupertate, ſive ſanguinis ſalubritate, uti
riolarum ſic & Morbillorum malignitas (& ita eventûs quoq;
ædictio) *variat.* Tantum de verâ Cognitione Morbillorum.
quitur

PARS POSTERIOR,

Quæ rectam Curandi rationem è Methodo medendi cum debitâ Remediorum applicatione monſtrat.

§. *I.*

Leganter ſcripſit *Hippocrates l. 6. Epidemic. ſ. 5. t. 12. Sanatio eſt contra ſentire, non conſentire morbo.* Ut igitur *Morbillo-n Curatio* rectè inſtituatur, tales ſcopi præfigendi ſunt, qui re-gnant illius affectûs generationi, in parte præcedente pro-ſitæ. Melius autem me hoc non facere poſſe arbitror, quàm ſi rſus Celeberrimorum meorum in hoc Lycéo Dnn. Præcepto-m fundamentis innixus, *tres Indicationes* propoſuero, quarum *ma* reſiſtat materiæ fluxuræ, *ſecunda* materiæ fluenti, & *ter-* materiæ affluxæ. *Indicationes Curatoriæ quot?*

§. *II.*

Ad *primam* indicationem pertinet cauſarum procatarctica-m ſanguinem & reliquos humores Vitales & utiles intempe-tos producentium prohibitio. Ad *ſecundam* cauſæ anteceden- h. e. ſanguinis intrà vaſa in actu fluxionis exiſtentis intempe-tè calidi præternaturaliter fermenteſcentis & ad malignita-m coagulativam diſpoſiti correctio: Ad *tertiam* Cauſæ pro-mæ h. e. ſanguinis modò dictâ vitioſitate præditi & jam in ha-u corporis coagulationem & putredinem per maculas efflo-ſcentes oſtendentis remotio.

 §. *III.* His

§. III.

Materia Medica triplex. His Indicationibus, ut & aliis ſubordinatis tacitè ſub illi generalibus comprehenſis quò debito modo ſatisfiat, opus eſ Mediis & remediis, quæ deſumuntur è tribus ſontibus Medicis Diætetico, Pharmacevtico & Chirurgico.

§. IV.

Abſolvitur vero Diæta ſex rerum nonnaturalium regimin congruo ſequentem in modum è Practicis peritioribus inſtitu- *Aëris regimen.* endo. *Aër* eligatur ex calido temperatus, imò ad tranſpiratio nem per poros Cutis hoc in affectu ſummè neceſſariam procu randam, paulò etiam calidior, qui non modò remotior ab ægr in conclavi, ſed & proximè corpus ambiens per tegumenta & ſtragula ita diſponendus, ut criticam expulſionem non impe diat. An verò æger pannis rubris neceſſario cooperiendus ſit quod *Foreſtus* in *obſervationibus citatis* ſeriò inculcat & neſci quam occultam vim è coloris convenientia attribuit, mihi vi detur cum *Maſſariâ l. 5. de febr. c. 25.* ſuperſtitioſum; quemad modum & illud, quod alii prohibeant, ne panni rubri corpu immediatè attingant, propter vim adſtringentem, quæ illi ru bori ineſſe creditur; Aër verò frigidus maximè arcendus, qui cutem indurat. *5. aph. 20.* & ita tranſpirationem impedit, poro occludit, & Exanthemata repellit cum præſentiſſimo ægri peri culo.

§. V.

Victus ratio talis ſit, qualis Morbis acutis convenit, tenui *Alimenta congrua.* ſcilicet, ex præcepto *Hipp. 1. aph. 7.* Cibi ſint facilis coctionis moderatè refrigerantes & humectantes, non affatim nutrien tes, inter quos meritò ptiſana hordeacea, juſcula tenuia, pul ticulæ ſolidioribus anteferenda, ſi tamen morbus ad declinatio nem jam pervenerit, cibi etiam ſolidiores concedi poſſunt. Po tus qualitate reſpondeat cibis, ſit tenuis, purus, nec crudis & fermentativis portionibus ſcatens, virtute Diaphoreticâ blan dâ præditus. *Foreſtus* decoctum ficuum in cereviſiâ ſingular ter commendavit *Obſ. 41.* alii Decoctum Lentium. Vini uſ noxius, præſertim verò vinum rubrum nocuiſſe ob vim adſtr ctoriam notavit idem *d. l.*

§. VI.

Reliquarũ Rerum De reliquarum rerum nonnaturalium regimine inſtituen do, non attinet multa dicere; *Somnolentia* vel ſoporoſitas, ſi

u

i in aliis febribus malignis, ita & hic pernicioſa *Motui* vacare ri non poſſunt, cum plerumq; ſint lecto affixi; Nec quies illa inutilis, cum hac opus ſit, ſi quid ſanari debet, verbis *Gal* *n. 6. aph. Excretio alvi*, ſi ab initio morbi, antequam maculæ parent, libera fuerit, etiamſi poſteà jam efflorefcentibus mor- lis ſiccior fiat per unum alterumve diem, caret periculo, imò vat criticum conatum ad exteriora. *Affectus animi* vehemen- res vitandos eſſe, ne aut ſanguis magis agitetur, aut ♌us ſipentur, vel alia ratione infringantur, notius eſt, quam ut olixè moneam. Pergo ad *Medicamenta.* *Non naturalium uſus conveniens.*

§. *VII.*

Cum alia ſint Evacuantia, alia Alterantia, ſub quibus & onfortantia comprehenduntur, hæc verò vel Interna vel Ex- rna, de ſingulis pauca ſaltem monebo. Ex Evacuantium nu- ero Purgantia *exulent*, ne ſequeſtrationis turbent effloreſcen- m. Plura de periculo purgantium vario in febribus malignis deantur apud *Excellentiſſimum* Dn. D. Brunonem *in Exerc. III. Remor. purgant th. 27.* Si alvus ſolicitanda, vel Clyſtere vel ande, vel ab initio morbi leniſſimè laxante id fiat. Retinean- r verò *Diaphoretica* & *Alexipharmaca mitiora*, ceu evacuantia r Sudorem aut inſenſibilem tranſpirationem, in quorum de- ctu reſpectus habendus ad individua ægrotantium, cum non ivis quodlibet conveniat aut arrideat, imò *in infantibus cura- nem omnem potius ad lactantem dirigendam eſſe* rectè præceperit *reſtus d. l. Obſ. 43.* Exempla paſſim occurrunt in Practicorum onumentis; libet tamen mori hodieq; recepto indulgere & um alterumq;, quamvis nondum ex propriâ Experientiâ, aſt aliis ſatis approbatum annectere: Pro minorennibus & ultis: *Medicamentorum uſus.* *Purgantia rejiciuntur.* *Diaphoretica & Alexipharmaca commendantur.*

℞. *Caricar. pingv.* nō. vj.
Lentium ℥ß.
ſem. napi
aquileg. an. ʒij.
melon.
Card. Ben. an. ℈iiij.

iſ. incid. M. Coq. in Decoct. hord. ſimpl. cum rad. liquirit. pa- . ℔iij. ad dimidias. Colaturæ add. Syrup. acetoſ. citr. pro itu. Vel Decoctum rad. Scorzoneræ & C. C. crud. raſp. ad

gra-

gratum ſaporem paratum exhibeatur. E ſolidis & ſiccis D
ſcordium, Pulvis Pannonicus. C. C. Philoſ. calcinatum & ſi
lia reliquis potentioribus majoremq; colliquationem & atten
tionem efficientibus præferenda. Ita quoq; accuratè cenſ
Spectatiſſimus DN. DECANUS in ſuâ quondam ingenioſè conſ
ptâ *Diſputatione Inaugurali de Paroxymis frequentioribus &*
hementioribus th. 59. ſcribens: *Diaphoretica* (qualia ſunt C.
absq; △ præpar. Sal. C. B. &c.) *in paroxyſmis feliciori ac tuti*
cum ſucceſſu exhiberi poſſunt, quam Bezoartica aut Cardiaca fortio
Hæc enim ſi in juvenibus generoſis aut temperamento ſanguineo præ
tis exhibeantur, cordis motum prius violentum nimis intendunt,
ſæpiſſimè ejus robur frangunt, quod ſi verò in ægrotis valdè debili
pulſu languido exiſtente præſcribantur, metus eſt, ne flamma vita
nimium ab illis agitata tandem extinguatur, non ſecus ac cum exi
flamma fortiori ♎*-tus afflatu urgetur, ut mirum non ſit, quod Card*
ca fortiora nonnunquam eo ægrotos deducant, unde negant red
quenquam. Adultis tamen & delicatioribus Tinctura Bezoa
dica, Mixtura Simpl. (de cujus utriusq; efficaciâ ſalutari in q
buscunq; morbis malignis plura proponit *Cl. Godofredus Sch*
zius Med. D. & Practicus quondam in patriâ Lutheri Diſſert. Ph
macevtico-Therap. de Natura Tincturæ Bezoardic. c. 5. p. 87. & A
pendic. Collectan. de Mixtur. Simplic. p. 190.) Spir. C. C. & ſimi
afferri poſſunt, vel aliqua mixtura inde præſcribi: v. g.

℞. *Tinctur. Bezoard.* ℥j.
Mixtur. ſimpl. ℥ß.
♎ *C. C. eſſentificat. gtt.* vj.
Miſc. D. ad Vitr. Sign.
Austreibende Mixtur auf etliche mal.

Doſis in convenienti & temperato vehiculo pro variis att
butis prudenter determinari debet. Nec minus è re fuerit
quor ſive Emulſio Alexipharmaca *à Zwelffero in Pharmacop*
Regia p. 209. deſcripta, vel ſimilis ex ſeminibus expulſivis dic
Napi videl. Card. Benedicti, Aquileg. Naſturt. &c. addita My
rha pauca cum aqua Sambuci & Scabioſæ parata *à Clariſſimo L*
D. Ettmüllero in Valetudinario Infantili c. 3. §. 13. laudata: N
ſilentio prætereunda Tinct. Salutis *Langij* ex Myrrha cum S
ritu Vini Tartariſato extracta, cùm docente eodem *Celeber*
mo Viro Myrrhæ uſus nunquam in Morbillis negligendus ſit t

E

[ex]perimentis jam confirmatus. Exterius nitroſas inunctiones [e]t irrorationes commendat *Excellentiſſ.* DN. D. HOFFMANNUS [Se]nior, *d. l. th. 11.*

§. *VIII.*

Alterantia pleraq; ex febrium aliarum acutarum curatione ſumenda, quibus annumerare libet, quæ ſymptomatibus [i]ncurrentibus gravioribus opponenda, ut ſunt Gargariſmi [a]ſtringentes & refrigerantes, Cordialia Interna & Exter[na] &c. Exempla offerunt laudati hactenus Authores, qui le[gu]ntur.

§. *IX.*

Chirurgica remedia.

Chirurgica præſidia quod attinet, *Venæſectioni* nullus eſt lo[cu]s, niſi in adultis, & ſtatim ab initio, quando manifeſta ple[th]oræ urgentis adſunt indicia, quod rariſſimè contingit. Imò *Williſii* authoritate ſtandum, *cogente licet neceſſitatis prætextu [pr]opter metum Medici vix audent V. S. celebrare*: Nec res caret [pe]riculo: *Nam ſi per V. S. ſemel regreſſa fuerit materia, nunquam [ea]s vias repetet, etiamſi efficaciſſimis utamur mediis*, uti ſcripſit *Fr. [Moll]ens d. l.* Neque *cucurbitulis* adeò opus eſſe arbitror, in tenui[or]is materiæ morbillorum effervescentia, niſi malignitatem pe[ſti]lentem vi quadam ad ambitum evocandam ſubeſſe ex certis [ſi]gnis conſtiterit. *Frictionibus* vero moderatè aſperis, quibus [co]rporis ſumma calefit, cutis ſpiracula laxantur, humores fa[cil]ius in extrema abeunt & evaporant, naturæ conatus promo[ve]re utile eſt & conſultum.

§. X.

His igitur pro ingenii modulo breviter collectis finem im[po]no, meliora monſtrantibus non ſolùm cedere paratiſſimus, ſed & DEO Opt. Max. gratias agens immortales, quòd conatibus meis clementiſſimè favere, & Gratiâ ſuâ adeſſe voluerit.

ILLI SOLI HONOR ET GLORIA IN ÆTERNUM!

I.

N*Aturam & Curam* Morbillorum *ordin*
docto
Scripſiſti RAHNI, *nuncq́ dabis ca*
thedræ:
Gratulor, atq́ auſus ut gratia Dîa ſecundet
Porrò Tuos voveo, dum patriam repetes.

Nobil. & Clariſſ. Dn. Candidato
fauſtæ acclamationis ergò
adjecit

Mauricius Hoffmann, Med. D. & P. P
Potentiſſ. Elect. & Sereniſſ. March. Brand.
ac Reipubl. Norimb. Archiater.

II.

CRede mihi: Otia non, nec ſegnis pugna tri
umphant,
Nec bellum celebres reddit inerme Viros.
Certandum eſt magnô & conſtanti fortite
auſu,
Ut vincens cingat digna corolla caput.
Quando ergò in Medicâ Te ſiſtis, RAHNE, pa
læſtrâ,
Intentas pugnam corporis atque malis,

Jam

m ſatagens noxam depellere Morbillorum;
Niſibus applaudo mente manuq́; Tuis:
es bona! Pugnæ exantlatæ mox digna capeſſes
Præmia. Virtutis Gloria certa comes.

Amoris & benevolentiæ ergò inter occupationes deproperavit

JACOBUS PANCRATIUS BRUNO,
Phil. & Med. D. hujusq́; P. P.

III.

TOtus homo morbus *, morbilli *ecce agmine ſævo*
Erumpunt, tacto nectare purpureo;
s Medicam fer opem RAHNI, *doctæq́; catervæ*
Siſte tuæ ſpecimen noticiæ Medicæ:
plaudet Phœbus, morbillorum *agmine pulſo*
Quando hominem totum *cernet* Hygéa *ſuum!*

* Ὅλος ἄνθρωπος ἐκ γενετῆς νοῦσός ἐστιν. Hippocrat. in Epiſtol. ad Damaget.

Nobiliſſimo & Clariſſimo
DN. CANDIDATO
Amico ſuo percharo
gratulabundus
f.

JOH. MAURICIUS HOFFMANN,
Phil. & Med. D. hujus P. P. atq́; Fac. Medic. h. t. DECANUS.

IV. *Mor-*

IV.

MOrbilli iniqui Corporis incolæ
Ut ſint fugandi, verſicoloribus
Fœdant Cutim punctis, & ipſum
Quando trahunt Hominem in ruinam;
Heroa Virtus *Rahniadis* DEO
Innixa & ARTIS clara Decoribus
Permaſculè pugnando monſtrat,
Non ſine laudiparo Triumpho.
Sic profuturum dum Titulum capit
VICTORIS, Ægros eripiet trucis
E Faucibus Mortis, *ſequentur*
Proſperitas, Honor atq; Fama.

Nobiliſſimo DN. DOCTORANDO,
Compranſori *ſuo dilectiſſimo*,
de feliciter confecto Curriculo Medico,
hac ipsâ Odulâ triſtrophâ,
ex animo gratulatur.

DAN. GVIL. MOLLERUS, Hiſt
& Metaphyſ. Prof. Publ.

V.

DUm de Morbillis nunc diſſeris, Optime RAHNI,
Morbos propellis qui teneros cruciant.
Sic juvat in parvis Medicos ſubſiſtere morbis
Ut curare queant majus itemq; Malum.
Adſiſtat Numen Tibi, parva & grandia tandem
Ut Mala Morborum ritè fugare queas!

In hoc, quamvis exiguo
Nobil. DN. CANDIDATO
gratulabundi inſervire volu
erunt
COMMENSALI